

concept stelt het behoud van alle rechtswaARBORgen overeenkomstig de geldende (inter)nationale normen als voorwaarde. Het vastleggen van deze waARBORgen in procedurele regels kan de werkelijke effectuering van rechtswaARBORgen beter garanderen.

KwaliteitswaARBORgen gehanteerd door de diensten kunnen bijdragen tot een garantie van rechtswaARBORgen op uitvoeringsniveau. Uit de bevraging van de diensten blijkt dat de kwaliteitswaARBORgen in de praktijk verschillend ingevuld en behandeld worden.

De procedure

Een wettelijke hervorming die duidelijke procedurele regels (en dus ook richtlijnen voor het doorverwijsbeleid) vooropstelt, kan bijdragen tot het voeren van een uniform beleid in de verschillende arrondissementen. Uit de kwantitatieve gegevens van de gerechtelijke verwijzers blijkt immers dat de huidige praktijk van doorverwijzing naar herstelgerichte afhandelingen per arrondissement grondig kan verschillen. Onder andere de frequentie waarin de verschillende afhandelingsvormen worden opgelegd, is zeer uiteenlopend per arrondissement en per dienst. In een herstelgerichte context zou de voorkeur moeten uitgaan naar bemiddeling als een eerste stap in de conflictregeling; bemiddeling bezit immers de grootste herstelpotentie (cf. *supra*). Omdat de conflictoplossing in een herstelcontext zoveel mogelijk in handen van de betrokken partijen dient te blijven, is het belangrijk dat herstelbemiddeling kan plaatsvinden vooraleer andere gerechtelijke stappen worden gezet.

Bemiddeling onderscheidt zich op dat vlak van gemeenschapsdienst en leerprojecten; bemiddeling dient als een procedure te worden opgevat, terwijl gemeenschapsdienst en leerprojecten uitkomsten van een (gerechtelijke) procedure zijn. Deze twee werkvormen kunnen bijvoorbeeld het resultaat zijn van een bemiddelingsprocedure. Leerprojecten en gemeenschapsdiensten worden echter meestal opgelegd door de verwijzers. Ook uit de niet eenduidige keuze of men op een bepaald niveau (parket/jugdrechtbank) al dan niet naar een bepaalde werkvorm verwijst, blijkt dat de doorverwijspijp praktijk verschillend is per arrondissement. Een aantal parketten verwijst door naar gemeenschapsdienst en/of leerprojecten. Ook een aantal jugdrechtbanken verwijzen naar gemeenschapsdienst en/of leerprojecten in de fase van de voorlopige rechtspleging. Daar in dit geval deze maatregelen geen 'vrijwillig' karakter vertonen, is echter de tussenkomst van een rechter vereist. De rechtswaARBORgen die als basisvoorwaarde gelden voor de uitvoering van de herstelgerichte afhandeling, kunnen noch op parketniveau noch tijdens de voorlopige rechtspleging bij de jugdrechtbank gegarandeerd worden.

Verder onderzoek

Het interuniversitair team bracht een aantal problematieken aan de oppervlakte die in het kader van dit onderzoek niet verder konden onderzocht worden. Volgende thema's behoeven in de toekomst echter bijzondere aandacht in de vorm van verder onderzoek: (1) de houding van de verwijzers inzake herstel; (2) de waarden en normen van het herstelrecht; (3) de tijdsbesteding van de verschillende afhandelingsvormen; (4) een permanente onafhankelijke toetsing van de herstelpraktijk; en (5) de relatie herstel, hulpverlening en pedagogie voor wat betreft minderjarigen.

A. NUYTIENS en S. VAN GRUNDERBEECK

VerkeersACADEMIE: de twee zijden van verkeersopvoeding

Van juli 2003 tot februari 2005 doet 'VerkeersACADEMIE', een reizende interactieve tentoonstelling, de Vlaamse provincies aan. Op vraag en met subsidie van de coördinerend Minister Kinderrechten, de Vlaamse Minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen en de Vlaamse Minister van Mobiliteit, Openbare Werken en Energie stond Technopolis in voor de ontwikkeling.

De VerkeersACADEMIE wil er de nadruk op leggen dat verkeersopvoeding twee zijden heeft. Naast de kinderen die vaak slachtoffer zijn, zijn er ook de volwassenen.

De VerkeersACADEMIE is een ervaringsgerichte tentoonstelling, met interactieve doeopstellingen en multimedia-installaties. De VerkeersACADEMIE richt zich in de eerste plaats tot volwassenen. Ze maakt hen bewust van de eigen noden en problemen van kinderen in het verkeer, bijvoorbeeld door hen te doen ervaren dat de inschattingen van kinderen en volwassenen heel anders zijn.

De VerkeersACADEMIE heeft met andere woorden een uitgangspunt dat sterk verschilt van de traditionele verkeersopvoeding waarbij men kinderen vooral bewust wenst te maken van de gevaren van het verkeer. Wel is het zo dat de VerkeersACADEMIE tegelijk kinderen wenst te helpen om veilig aan het verkeer deel te nemen, onder andere door hun de mogelijkheid te bieden verkeerssituaties in te oefenen, hun verkeerscapaciteiten te testen, op een speelse manier hun kennis en inzicht te toetsen.

Op een nagebouwde straat met een voetpad, een fietspad en een kruispunt kunnen bezoekers aan de slag met tien interactieve opstellingen waarin ze op een veilige manier hun vaardigheden kunnen testen en waarin volwassenen zich even kind in het verkeer kunnen wanen.

Bezoekers kunnen:

- een ritje naar school maken met de fiets;
- proberen een drukke straat over te steken;
- ontdekken hoe lang het duurt voor je wagen stilstaat bij verschillende snelheden;
- ondervinden hoe je in sommige omstandigheden in de verte kijkt of net om je heen kijkt;
- oefenen in het herkennen van gevaarlijke situaties;
- testen of ze de snelheid van een aankomende wagen goed kunnen inschatten;
- spelen op het voetpad, en de bijhorende problemen ontdekken;
- vaststellen hoe moeilijk het is om te rijden als je ook nog een andere taak probeert uit te voeren;
- zien hoe belangrijk het is om in het donker gezien te worden;
- uittesten hoever de dode hoek van een vrachtwagen reikt.

Met behulp van multimediaopstellingen komen bezoekers te weten hoe het met hun algemene kennis over verkeersveiligheid gesteld is.

Naast de interactieve opstellingen vindt de bezoeker er ook posters die diverse veiligheidsaspecten in het verkeer belichten, gaande van het kinderzitje over een veilige fiets tot gevaarlijk gedrag van volwassenen in het verkeer.

Bij de uitwerking werd Technopolis bijgestaan door een adviesgroep met vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid (Mobiliteitscel en Coördinatie aanspreekpunten Kinderrechten), de K.U.Leuven, het Belgisch Instituut voor Verkeersveiligheid en de V.Z.W. Ouders van Verongelukte Kinderen.

Voor meer informatie kan men terecht op de volgende website: www.verkeersacademie.be of bij: Technopolis, Technologielaan, 2800 Mechelen, tel.: (015) 34 20 00, fax: (015) 34 20 01, e-mail: verkeersacademie@technopolis.be.

JOOST VAN HAELST
*coördinator aanspreekpunten Kinderrechten
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap*

Het onderzoeks- en preventieproject 'Opvoedingsondersteuning en Bijzondere Jeugdzorg'. Een participatief (actie)onderzoek met en door jongeren in de bijzondere jeugdzorg

In een samenwerkingsverband met de preventiecel van het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg Leuven en de landelijke jeugddienst In Petto, zette het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) in 2001-2002 een participatief (actie)onderzoek op: het onderzoeks- en preventieproject 'Opvoedingsondersteuning en Bijzondere Jeugdzorg'.

Het samenwerkingsverband beoogde vooral opvoedingsprocessen in de context van de bijzondere jeugdzorg te ondersteunen en nam hier-

bij het perspectief van minderjarige cliënten in de bijzondere jeugdzorg als uitgangspunt. We onderzochten:

- welke de noodzakelijke randvoorwaarden zijn om opvoedingsprocessen in de context van de bijzondere jeugdzorg te ondersteunen;
- aan welke kenmerken deze randvoorwaarden dienen te voldoen om voornoemde doelstelling te bereiken.

Tegelijk wilde het samenwerkingsverband via de keuze van de methodieken:

- de participatie van minderjarige cliënten in de bijzondere jeugdzorg aan het beleid terzake verhogen.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, formuleerde het samenwerkingsverband volgende onderzoeksvragen:

- welke zijn de behoeften van minderjarige cliënten in de bijzondere jeugdzorg ter ondersteuning van hun leef- en opvoedingssituatie;
- welke zijn mogelijke (oplossings)strategieën op beleidsmatig, administratief en/of uitvoerend niveau voor ondersteuningsfactoren voor de opvoedingssituatie van de minderjarige cliënten in de bijzondere jeugdzorg?

Het samenwerkingsverband maakte gebruik van - voor Vlaanderen - nieuwe methodieken: 'peer research' in combinatie met de 'verbetermethodiek'. De gekozen methodieken dienden expliciet bij te dragen tot het bereiken van voornoemde onderzoeksdoelstellingen. Bij de introductie en implementatie ervan kon het samenwerkingsverband rekenen op de deskundige inbreng van de Nederlandse Stichting Bevordering Jongerenparticipatie (JP2000+) (intussen Collegio-JP 2000+), die reeds ervaring had met de toepassing van beide methodieken in (beleidsgerichte) onderzoeksprojecten in Nederland.

De methodiek 'peer research' stelt de actieve participatie van leden van de onderzoeksdoelgroep, i.c. minderjarige cliënten van de bijzondere jeugdzorg, aan verschillende fases van een onderzoeksopzet centraal. Minderjarige cliënten worden als ervaringsdeskundigen én competente partners-in-onderzoek aangesproken. Daardoor krijgen ook zij de macht om het onderzoeksproces te beïnvloeden. In het onderzoeks- en preventieproject fungeerden verschillende voorzieningen bijzondere jeugdzorg van het bestuurlijk arrondissement Leuven als toeleiders van de peerbevragers. Ter ondersteuning voorzag het samenwerkingsverband in een folder op maat van de jongeren, evenals in een informeel bezoek aan die jongeren die in het project geïnteresseerd waren.

De voorzieningen leidden elf minderjarige jongeren in de bijzondere jeugdzorg tussen twaalf en zeventien jaar naar het project toe. Deze jongeren bepaalden mee de thema's en de vragen van de vragenlijst, kregen een training in interview- en communicatietechnieken, interviewden 129 cliënt-leeftijdgenoten ('peers') en